

Skäligt arvode

**Riktlinjer för rättvis och skälig arvodering till gode
män och förvaltare**

ÖFD 2016/29

Upprättad den 18 oktober 2016

1. Inledning

I Åstorps kommun vill vi att samtliga ställföreträdare får ett rättvist och skäligt arvode för sina insatser. Att arvodet skall vara rättvist betyder att ställföreträdare som har likartade uppdrag får likadana arvoden medan arbetsinsatsen skall ge ett skäligt arvode. Till grund för denna skälighetsbedömning ligger Sveriges kommuner och landstings (SKL) cirkulär 07:74. Cirkuläret ger dock allt för stort utrymme inom de nedan angivna kategorierna, vilket gör det svårt att på ett rättssäkert och rättvist sätt garantera ett skäligt arvode. Denna handledning tjänar som riktmärke i arbetet mot rättvisa och skäliga arvoden för våra ställföreträdare.

2. Vem skall betala arvodet?

Reglerna om vem som skall betala arvodet till ställföreträdaren framgår av 12 kap. 16 § föräldrabalken. Det är överförmyndarnämnden som avgör i vad mån arvodet skall betalas med den enskildes eller kommunens medel. Innebörden är att överförmyndarhandläggare kan besluta att arvodet i dess helhet skall betalas av huvudmannen eller av kommunen men också att arvodet skall delas mellan den enskilde och kommunen.

Huvudregeln är att om det inte finns *särskilda skäl* för en annan bedömning skall huvudmannen själv betala sitt arvode. Det gäller under förutsättningen

- ✓ att huvudmannens inkomst för det år som arvodet avser överstiger 2,65 % av det årets prisbasbelopp eller
- ✓ att huvudmannens tillgångar under samma år överstiger 2 gånger prisbasbeloppet.

Prisbasbeloppet för år 2016 är 44 300 kronor. För att huvudmannen skall bli betalningsskyldigt gäller att denne har en årsinkomst på minst 117 395 kronor eller att dennes tillgångar överstiger 88 600 kronor. Med inkomster och tillgångar avses i regel den enskildes nettoinkomster och nettotillgångar – dvs. efter avdrag som medges i skattelagstiftningen. Även om den enskilde har nettoinkomster eller nettotillgångar som överstiger de i lagen angivna gränserna kan kommunen bli betalningsskyldig om det föreligger särskilda skäl. Exempel på detta kan vara om den enskilde genomgår en skuldsanering, har höga vårdkostnader eller ett dyrt boende. Denna bedömning görs i samband med att ansvarig överförmyndarhandläggare fattar beslut i arvodesfrågan. Det är därför viktigt att ställföreträdaren upplyser överförmyndarnämnden kring omständigheter som är eller torde kunna bedömas utgöra särskilda skäl.

När det gäller vård av enskilds rätt i dödsbo gäller att arvode och ersättning för utgifter skall betalas med dödsboets medel, om inte särskilda skäl föranleder något annat. Arvodet och ersättningen för utgifter får vid blivande skifte avräknas på den enskildes lott. I första hand skall dödsboets medel tas i anspråk för att täcka kostnaderna för ställföreträdarens arvode. Om dödsboets samlade medel inte förslår till betalning av arvodet blir kommunen ansvarig, om det inte föreligger särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan vara att boet är litet till sin omfattning och arvodet därmed skulle ta i anspråk en väsentlig del av de

kvarvarande tillgångarna sedan avräkning gjort mot den lott som gode man bevakat. Om dödsboet har ett starkt behov av att få överta dödsboets tillgångar utgör också detta särskilda skäl. En situation kan vara att dödsboets huvudsakliga tillgångar är fast egendom som behövs som familjebostad åt efterlevande make och barn eller att kvarlåtenskapen behövs för att säkerställa grundläggande behov av vård eller utbildning av de efterlevande.

1. Skäligt arvode vad gäller personlig omvårdnad

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har i cirkulär 07:74 upprättat riktlinjer för vad som kan anses som ett skäligt arvode för en god man eller förvaltare. Vad gäller personlig omvårdnad rekommenderar SKL följande:

Kategori 1	Ett besök per månad, kontakt per telefon med huvudmannen och/eller boendet, á jourhållning om den personliga situationen	5-10 % av prisbasbeloppet
Kategori 2	Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter	10-30 % av prisbasbeloppet
Kategori 3	Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, anhöriga och myndigheter.	30 % - av prisbasbeloppet

För att ge ett rättvist och skäligt arvode inom de i kategori 1-3 angivna procentsatserna mellan de gode männen och för att säkerställa ett skäligt arvode gäller följande procentsatser i Åstorps kommun:

Kategori 1

Åtgärder	Procentsats
Uppdraget är till sin natur enkelt och sköter i huvudsak sig själv. Kontakt med huvudmannen sker vanligen genom ett (1) besök i månaden och något enstaka telefonsamtal med huvudmannen och boendet.	5 %
Uppdraget kräver ett besök i månaden. Telefonsamtal sker vid några tillfällen i månaden, men inte med nödvändighet varje vecka.	10 %

Kategori 2

Åtgärd	Procentsats
Ställföreträdaren besöker huvudmannen ett par gånger i månaden (minst 2) och har kontakt med huvudmannen minst en gång i veckan. Vid den lägre procentsatsen gäller att ställföreträdaren har en aktiv ajourhållning, med telefonkontakt och personliga besök, men det behövs inte så mycket kontakt med boende eller andra samhällsorgan för att fullgöra sitt uppdrag. Samtidigt är det tydligt att huvudmannen behöver insatser från den gode mannen. Vid den högre procentsatsen krävs att ställföreträdarens roll mer och mer börjar likna att denne är ”spindeln i nätet”. Uppdraget kräver två besök i månaden för uppdragets fullgörande och telefonkontakt sker med boende, anhöriga och andra samhällsorgan	10-15 %
Uppdraget kännetecknas av att en särskilt hög aktivitet krävs från ställföreträdaren. Uppdraget bedöms som något avancerat. Ställföreträdaren är spindeln i nätet och uppdraget kräver 3 besök i månaden samt kontakt med boende, anhöriga också vidare. Uppdraget kännetecknas till viss del av mer myndighetskontakt med anledning av huvudmannens situation. För den högre procentsatsen krävs exempelvis mer omfattande kontakt med exempelvis socialsekreterare, biståndshandläggare och andra inom myndighetspersoner.	15-20 %
Kontakt med huvudmannen flera gånger i veckan via telefon eller andra kommunikationsmedel samt minst ett besök i veckan. Kontakt med boende, anhöriga och andra samhällsorgan ingår i uppdraget. För det högre arvudet krävs mer omfattande kontakter än vad som anfördes i kolumnen ovan.	20-25 %
Flera besök i veckan hos huvudmannen samt telefonsamtal. God man är synnerligen aktiv i sitt uppdrag. Uppdraget kräver en stor ansträngning för att den gode mannen skall kunna uppfylla sina åtaganden gentemot huvudmannen. Uppdraget kännetecknas av många personliga besök, mycket kontakt med huvudmannen och andra samhällsorgan.	25-30 %

Kategori 3

Åtgärd	Procentsats
Ställföreträdaren är ”spindeln i nätet” och säkrar upp samtliga resurser för att säkerställa att huvudmannens personliga behov tillgodoses. Flera besök i veckan sker hos huvudmannen och/eller kontakt med boende, vårdinrättningar, anhöriga etc. Huvudmannens livssituation kräver ett synnerligen stort engagemang från ställföreträdaren på grund av huvudmannens livssituation	30 % av prisbasbeloppet

Sammanfattning

Vad gäller kategori 2-3 är spannet mellan arvudet från 10 till 30 procent. Det som avgör om det blir ett högre eller lägre arvode är således hur stort ansvar ställföreträdaren tar och vad som behövs när det kommer till personlig omvårdnad. Generellt kan sägas att ett uppdrag som i huvudsak sköter sig själv, utan några större insatser från ställföreträdaren behövs, generellt bör tillerkännas 10 % av prisbasbeloppet. Arvudet uppgår skäligen till 15 % om ställföreträdaren besöker huvudmannen tre gånger i

månaden samtidigt som dessa besök utgör en nödvändighet för uppdragets fullgörande. Det krävs också mer omfattande kontakt med myndigheter och andra samhällsorgan. När arvudet skäligen uppgår till 20 % förekommer det kontakt med utomstående och detta är nödvändigt för att ställföreträdaren skall kunna fullgöra sitt uppdrag. Samtidigt krävs det ett besök i veckan, kanske mer i vissa perioder och kanske mindre i andra. Uppdraget skall kännetecknas av just personliga besök, mycket kontakt med huvudmannen per telefon/e-post/sms samt kontakt med utomstående och andra samhällsorgan. För att arvudet skäligen skall uppgå till 25-30 % krävs en synnerligen aktiv ställföreträdare. Personliga besök och kontakt med huvudmannen och anhöriga sker flera gånger i veckan. Uppdraget kännetecknas av att ställföreträdaren gör lite mer än nödvändigt för sin huvudman.

2. Skäligt arvode vad gäller ekonomisk förvaltning

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har i cirkulär 07:74 upprättat riktlinjer för vad som kan anses som ett skäligt arvode för en god man eller förvaltare. Vad gäller ekonomisk förvaltning rekommenderar SKL följande:

Kategori 1	Huvudmannen har ett person-/transaktionskonto, ev. också ett sparkonto med ett mindre belopp. Han/hon förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende ska ställföreträdaren regelbundet - 1 gång/månad är lämpligt - kontrollera kassaboken som ska föras för varje boende. Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.	5-10 % av prisbasbeloppet
Kategori 2	Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar t.ex. ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter (skuldsanering t.ex.) och banker eller andra finansieringsrörelser.	10-30 % av prisbasbeloppet
Kategori 3	Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för t.ex. skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.), övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndarnämnden.	30 % - prisbasbeloppet

För att ge ett rättvist och skäligt arvode inom de i kategori 1-3 angivna procentsatserna mellan ställföreträdarna och för att säkerställa ett skäligt arvode gäller följande procentsatser i Åstorps kommun:

Kategori 1

Åtgärd	Procentsats
Huvudmannen sköter stora delar av sin ekonomi själv men med viss hjälp av sin ställföreträdare.	5 %
Ställföreträdaren förvaltar samtliga tillgångar. Fakturor betalas med hjälp av autogiro och fickpengar betalas ut automatiskt. Ansöker om bidrag och andra ekonomiska hjälpinsatser. Den ekonomiska förvaltningen sköter i huvudsak sig själv.	10 %

Kategori 1 kännetecknas av att huvudmannens ekonomiska situation inte är föremål för några ansträngningar som kräver ett större engagemang från ställföreträdaren. Om huvudmannen betalar sina egna räkningar och ställföreträdaren endast hjälper till med exempelvis sparande bör detta generellt generera ett skäligt arvode om 5 % medan en mer aktiv förvaltning som huvudregel skäligen utgör 10 %.

Kategori 2-3

Åtgärd	Procentsats
Ställföreträdaren hjälper huvudmannen att utreda den ekonomiska situationen. Hjälper till med betalning av ett mindre antal gamla skulder. Ställföreträdaren upprättar också ett sparande och ansöker om bidrag och andra ekonomiska hjälpinsatser. För ett högre arvode krävs att ställföreträdaren fått gå igenom hela huvudmannens ekonomiska situation och utreda samtliga skuldförhållanden. Det förekommer skulder som måste hanteras och regleras. Kontakt sker med borgenärer.	11-15 %
Ställföreträdaren hjälper en huvudman med en svår ekonomiska situation. Det finns en del skulder som kräver ett aktivt engagemang. Kontakt sker med inkassobolag och övriga fordringsägare. Situationen bedöms dock som hållbar för huvudmannen. Ställföreträdaren ansöker också om bidrag och andra ekonomiska hjälpinsatser. För det högre arvodet krävs ett mycket aktivt engagemang från ställföreträdaren för att fullgöra sitt uppdrag. Skulderna är omfattande och det föreligger hot om exempelvis utmätning, betalningsföreläggande eller personlig konkurs.	15-20 %
Huvudmannens ekonomiska situation gör att ställföreträdaren måste vara synnerligen aktiv. Huvudmannen har fått betalningsföreläggande och är kanske föremål för utmätning. Situationen är som sådan att skuldsanering kan bli aktuell. Kontakt sker med banker, inkassobolag och andra borgenärer för att försöka lösa situationen.	20-25 %
Kräver ett synnerligen aktivt engagemang från ställföreträdaren. Uppdraget kan innefatta ansökan om skuldsanering/personlig konkurs, kontakt med inkassobolag, skatteverket, kronofogden och andra myndigheter med anledning av lägets komplexitet.	30 %

Sammanfattning

Det lägre arvudet i kategori två kännetecknas av ett aktivt engagemang när det gäller huvudmannens ekonomiska situation. Arvodet uppgår skäligen till 10 % när uppdraget till stora delar sköter sig själv med hjälp av exempelvis digital teknik och banktjänster. Arvodet bör skäligen utgöra 15 % när huvudmannens ekonomiska situation är ansträngd och aktiva insatser från ställföreträdaren behövs. Det föreligger exempelvis gamla skulder som måste regleras och hanteras genom kontakt med borgenärerna. Om huvudmannen har stora tillgångar som måste hanteras och placeras bör arvudet skäligen bestämmas till 15 %, under förutsättning att det är en aktiv förvaltning av tillgångarna. Om en ställföreträdare gör omplaceringar eller skaffar olika typer av försäkringar bör arvudet generellt bestämmas till 15 %.

Om huvudmannens situation är sådan att det föreligger stora skulder och det finns ett hot om betalningsföreläggande eller utmätning bör arvudet skäligen bestämmas till 20 %. Ställföreträdaren är mycket aktiv, vilket är en förutsättning för att få ordning på situationen. Däremot bör arvudet skäligen utgöra 25 % om ställföreträdaren behöver vara synnerligen aktiv i sitt uppdrag. Flera skulder har gått till inkasso och det föreligger redan eller mycket snart en betalningsanmärkning. Om ställföreträdaren behöver ansöka om skuldsanering eller personlig konkurs bör arvudet skäligen utgöra 30 %.

3. Skäligt arvode med avseende på att bevaka huvudmannens rätt

Normalt sett ingår arvudet ”bevaka rätt” i ställföreträdarens uppdrag att sörja för person och förvalta egendom. Ibland kan det dock uppstå situationer där det är svårt att tillämpa procentsatser. Istället bör ett skäligt arvode utgå per arbetad timme. Timarvodet skall bestämmas med hänsyn till uppdragets beskaffenhet, dess komplexitet och ställföreträdarens kompetens. Detta gör att arvudet kan bli lägre än 150 kronor i timmen och högre än 500 kronor i timmen. Däremot föreligger det, som sagt, ett stora ideella inslag i rollen som ställföreträdare.

Kategori 1	Timarvode
Lägenhetsavveckling	150 kronor
Försäljning av bostadsrätt med hjälp av mäklare	150 kronor
Försäljning av fast egendom med hjälp av mäklare	200 kronor
Företräda vid bouppteckning	150 kronor
Företräda vid boutredning	200 kronor
Företräda vid arvskifte	200 kronor

Kategori 2	Timarvode
Arbetet med skuldsanering/personlig konkurs	250-300 kronor
Försäljning av bostadsrätt utan mäklare	250 kronor
Försäljning av fast egendom utan mäklare	300-350 kronor
Kvalificerat juridiskt arbete med boutredningsfrågor	500 kronor

Kategori 3	Timarvode
Medverkan vid domstolsförhandlingar	400-500 kronor
Ansökan om rättshjälp/rättsskydd	500 kronor
Annat renodlat kvalificerat arbete	400-500 kronor

4. Ställföreträdarnas ansvar för redogörelsen av sitt uppdrag

Det är ställföreträdarens ansvar att redovisa tydligt hur uppdraget har skötts och bedrivits under föregående redovisningsår. Otydligheter i redovisningen är en omständighet som ställföreträdaren ensam ansvarar för. Om det visar sig att någon omständighet är oklar eller att den inte framkommit på rätt sätt medför detta inte per automatik att överförmyndarnämnden meddelar en omprövning av arvodesbeslutet. Enligt 27 § förvaltningslagen kan överförmyndaren ompröva ett beslut endast om det är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter samt om det kan ske snabbt och enkelt utan att omprövningen i sig blir till nackdel för någon enskild part.

När ställföreträdaren lämnar in sin årsräkning skall denne också lämna in en redogörelse för de delar som omfattas av ställföreträdarskapet. Tillsammans med årsräkningen skall ställföreträdaren lämna en skriftlig redogörelse för hur denne har bevakat huvudmannens rätt, hur den personliga omvårdnaden har sett ut samt hur förvaltningen av huvudmannens tillgångar har gått till.